

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Факультет соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
« 28 » 08 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИТОРИКА

для студентів

галузь знань	05 соціологія та поведінкові науки
спеціальність	054 соціологія
освітній рівень	бакалавр
освітня програма	соціологія
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2020/2021
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Крикун Віталій Юрійович, к.ф.н., доцент кафедри логіки

Пролонговано: на 2021/2022 н.р. Степанів Сергієм (« 28 » 08 2021 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 2022/2023 н.р. Степанів Сергієм (« 30 » 08 2022 р.

КИЇВ – 2020

Розробник: Крикун Віталій Юрійович, к.ф.н., доцент кафедри логіки

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри логіки

ХХХ (проф. Хоменко І.В.)

Протокол № 1 від «28» 08 2020 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол № 1 від «28» 08 2020 року

Голова науково-методичної комісії ХХХ доц. Маслікова І.І.

Погоджено з науково - методичною комісією факультет соціології

Протокол № 1 від «28» серпня 2020 року

Голова науково-методичної комісії ХХХ Червінська Т.Г.

1. Мета дисципліни – розвиток мисленнєвих, мовленнєвих умінь та навичок; опанування засобів ефективною переконуючою комунікації за умови різноманітних ситуацій життєвого і професійного спілкування; розвиток здібностей в галузі ораторського мистецтва, вдосконалення навичок створення і виголошення публічних промов.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

а. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та характеристики історико-культурного процесу; основні загальнонаукові теорії та методи досліджень; закони логіки та основні вимоги до правильного мислення; основні твори класичної української літератури та зарубіжної літератури.

б. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо визначених феноменів, явищ або процесів; визначати закономірності та особливості предметів дослідження.

в. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та управління інформацією; критичного мислення та прогнозування стосовно історичних, соціально-політичних, економічних, культурно-мистецьких подій та явищ; використання іншомовних фахових культурологічних інформативних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: . В межах навчальної дисципліни визначаються предмет, завдання, теоретичні основи, методології, основні напрямки та проблематика риторики як науки. Метою навчальної дисципліни є розкриття основних понять, процесів виникнення, розвитку і трансформації у хронологічному та семантичному розумінні риторики як науки; виховання високорозвинутої, гармонійної особистості, діалектично мислячої, з високоякісним мовленням, ефективним спілкуванням; формування стійкої системи знань про теоретичні та практичні аспекти комунікативної діяльності та ораторських виступів. Навчальна дисципліна сприяє розвитку у студентів навичок необхідних для професійної діяльності особистості, а саме ефективною технології комунікації, що є безумовним свідченням комунікативної компетентності сьогоdnішнього студента — завтрашнього спеціаліста і враховує сучасні наукові досягнення в осмисленні тасмниць мистецтва словесного вираження і впливу на співрозмовників. Особлива увага приділяється мовленнєвій культурі, навичкам ведення конструктивного діалогу.

4. Завдання (навчальні цілі): сприяти формуванню *загальних компетентностей*:

- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК01)
- Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК04)
- Навички міжособистісної взаємодії (ЗК07)

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	своєрідність риторики як самостійної теоретико-прикладної науки, основні етапи розвитку риторики	Лекція, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, практичне завдання, контрольна робота.	15
1.2	значення ролі оратора за умов різноманітних соціальних процесів, основні рекомендації стосовно аналізу і відбору матеріалу для промови, види засобів прикрашення промови, прийоми активізації уваги слухачів	Лекція, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, практичні завдання, контрольна робота.	20
2.1.	обирати тему промови, аналізувати її, збирати і ефективно систематизувати матеріал із визначеної проблеми	семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентація індивідуальної самостійної доповіді	15
2.2	вирішувати комунікативні та	Лекція, семінар,	Усні доповіді, практичні	20

	мовленнєві завдання в конкретній ситуації спілкування, логічно правильно, етично коректно й емоційно виражати думки в словах, відповідно до змісту, умов комунікації та адресата	самостійна робота	завдання, контрольна робота	
3.1	демонструвати здатність до вільної комунікації мовою навчання, вести полеміку стосовно визначених питань на основі володіння категоріально поняттєвим апаратом риторики	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, практичні завдання	15
4.1	вирішувати самостійно комплексні завдання, пов'язанні із верифікацією результатів існуючих оприлюднених досліджень в галузі риторики та порівнювати їх із результатами власне проведених досліджень	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, практичні завдання	15

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)					
	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	4.1
Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач. (PH06)					+	+
Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури (PH08)	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання:

Оцінювання роботи студентів включає поточний контроль і семестровий контроль у формі заліку. Максимальна сума балів, яку може набрати студент під час навчання – 100 балів. Видами поточного контролю є: усне опитування, контрольні роботи з теоретичних питань, які висвітлюються на лекціях та вивчаються студентом на самостійній роботі, вирішення проблемних ситуацій на семінарських заняттях, розв'язання практичних завдань під час самостійної роботи.

- семестрове оцінювання:

- активна робота на семінарських заняттях: PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH2.2 – **40/28 балів**
- виконання контрольних робіт: PH1.1, PH1.2 – **30/16 балів** (2 роботи по 15 максимальних або 8 мінімальних бали за кожен)
- Презентація індивідуальної аналітичної доповіді - PH3.1, PH4.1 – **30/16 балів**.

- підсумкове оцінювання: проводиться у формі заліку.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж семестру (максимальна кількість балів за роботу протягом семестру дорівнює 100 балів) і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів.

Студенти, які впродовж семестру набрали сумарну меншу кількість балів ніж 60 балів, але більшу ніж критично-розрахунковий мінімум – 40 балів, складають письмовий тест.

7.2. Організація оцінювання студентів:

Оцінювання усіх видів робіт здійснюється впродовж семестру, включаючи самостійну роботу та виконання індивідуальних і групових завдань.

- Робота на семінарських заняттях – протягом семестру
- Контрольна робота 1 з теми 1-5 – після теми 5

3. Контрольна робота 2 з теми 6-10 – після теми 10
4. Презентація індивідуальної аналітичної доповіді – після теми 10

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекційних і семінарських занять

№ п/п	НАЗВА ТЕМИ	Лекції	Семінари	Самостійна робота
1. Сутність та основоположення риторики як науки				
1.	Сутність та цілі риторики як науки. Специфіка риторичного підходу при дослідженні комунікативної практики.	2	2	6
2.	Переконання як базова категорія, модуси переконання. Поняття «воля до влади».	2	2	6
3.	Форми (формати) мовленнєвого спілкування.	2	2	6
4.	Основні жанри ораторських промов.	4	4	6
5.	Поняття «воля до влади». «Риторична культура» та її значення у розвитку суспільства.	4	4	6
2. Основні розділи риторики				
6.	Розділи класичної риторики. Основні засади інвенції як розділу риторики.	4	4	6
7.	Основні засади диспозиції як розділу риторики	2	4	6
8.	Основні засади елокуції як розділу риторики.	2	4	6
9.	Основні засади меморії як розділів риторики.	2	4	6
10.	Основні засади акції як розділів риторики.	2	4	6
	ВСЬОГО:	26	34	60

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

Лекцій – **26 год.**

Семінари – **34 год.**

Самостійна робота - **60 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Абрамович С. Д. Риторика : навч. посіб. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. Львів : Світ, 2001. 238 с.
2. Бондаренко В. В. Риторика: конспект лекцій / В. В. Бондаренко. Харків : Вид-во ХНАДУ, 2008. 121 с.
3. Бродська Р. В. Риторика. Практикум. Методичні рекомендації / Р. В. Бродська. Севастополь : Рібест, 2008. 44 с.

4. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять : навч. посіб. / В. М. Вандишев. К. : Кондор, 2003. 264 с.
5. Конверський А. Є. Критичне мислення: підруч./ А. Є. Конверський. К. : Центр учбової літератури, 2018. 344 с.
6. Колотилова Н.А. Риторика : навч. посіб. / Н. А. Колотилова. Центр учбової літератури, К. 2007.
7. Крикун В.Ю. Риторика. Навчальний посібник. К.: ВПЦ «Київський університет», 2019 р., 223 с.
8. Онуфрієнко Г. С. Риторика : навч. посіб. / Г. С. Онуфрієнко К. : Центр учбової літератури, 2008. 592 с.

Додаткова:

1. Берн Э. Игры, в которые играют люди: Психология человеческих взаимоотношений. Люди, которые играют в игры: Психология человеческой судьбы : пер. с англ. / Э. Берн. М., 1997.
2. Бредемайер К. Черная риторика: Власть и магия слова / К. Бредемайер. М., 2006.
3. Еемерен Ф. ван. Аргументация, коммуникация и ошибки / Ф. ван Еемерен, Р. Гроотендорст. СПб. 1992.
4. Йейтс Ф. А. Искусство памяти / Ф. А. Йейтс ; пер. Е. Малышкина. СПб. : Университетская книга, 1997. 480 с.
5. Логика и риторика: хрестоматия / сост. В. Ф. Берков, Я. С. Яскевич. Минск, 1997.
6. Паскаль Б. О геометрическом уме и об искусстве убеждать / Б. Паскаль. // Логика и риторика. Минск, 1997. С. 209–235.
7. Перельман Х. Из книги: "Новая риторика: трактат об аргументации" / Х. Перельман, Л. Олбрехт-Тытека // Язык и моделирование социального взаимодействия. М., 1987. С. 207–264.
8. Прокопович Ф. Про риторичне мистецтво / Ф. Прокопович // Філософські твори : в 3 т. – К., 1979. Т. 1. С. 101–433.
9. Промови, що змінили світ. – Харків : ФОЛІО, 2009.
10. Рікер П. Мова політики і риторики / П. Рікер // Навколо політики. К., 1995.
11. Сагач Г. М. Золотослів : у 2 ч. / Г. М. Сагач. К., 1998.
12. Талер Р. Nudge. Архітектура вибору / Р. Талер, К. Санстейн. М. : Манн, Иванов и Фербер, 2017. 249 с.
13. Уолтон Д. Аргументы ad hominem / Д. Уолтон. М., 2002.
14. Хоменко І. В. Еристика / І. В. Хоменко. К., 2008.
15. Цицерон М. Т. Три трактата об ораторском искусстве / М. Т. Цицерон. М., 1972.
16. Черчилль У. Мировой кризис. Автобиография. Речи / У. Черчилль. М., 2003.
17. Perelman Ch. The New Rhetoric: A Treatise on Argumentation / Ch. Perelman, L. Olbrechts-Tyteca. – London : University of Notre Dame Press, 1969. 566 p.
18. Boardman F. Logic and Contemporary Rhetoric: The Use of Reason in Everyday Life / F. Boardman, N. Cavender, H. Kahane // Cengage Learning. 2017. 429 p.